

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

t.a.v. de directeur Gezond en Veilig Werken mevrouw drs. H.L.M. Boussem
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Inspectie SZW

t.a.v. de directie
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Stichting Ascort

t.a.v. de voorzitter mevrouw E. Bakker
Postbus 24
5066 ZG MOERGESTEL

Onze referentie: 9VERAS-ASB.12911.B

Meteren, 4 juni 2019

Betreft: onduidelijkheid en discussies over systematiek van risicoklasse-indeling asbest

Geachte dames en heren,

Hierbij vragen wij met klem opnieuw uw aandacht voor de onduidelijkheid die er op diverse fronten is rondom de risicoklasse-indeling bij asbestverwijdering. Door deze onduidelijkheid wordt het door u ingestelde en verder ingeregelde wettelijke stelsel van de borging van veilig en gezond werken in de asbestverwijdering ondermijnd. Bovendien ontstaat hierdoor oneerlijke concurrentie en rechtsonzekerheid en -ongelijkheid in onze branche.

Het achterliggende jaar hebben wij regelmatig uw aandacht gevraagd voor deze kwestie en voorstellen gedaan, maar naar het oordeel van onze leden wordt de urgentie van deze kwestie onvoldoende ingezien en niet adequaat aangepakt. Het is hierom dat wij in deze brief onze zorgen nogmaals uiteenzetten en afsluitend enkele verzoeken aan u doen.

Voor meer achtergrondinformatie en onderbouwing van de punten uit deze brief verwijzen wij korthedshalve naar onze notitie van juni 2018 met de titel "**De systematiek van risicoklasse-indeling moet zo snel mogelijk worden verduidelijkt en aangepast!** *De feiten over de risicoklasse-indeling, in relatie tot de gedachtevorming over het functioneren van het Certificatiestelsel asbest en met als praktijkcase de sanering van asbesthoudende vensterbanken*". Daarin wordt uitgebreid ingegaan op de regels en procedures rondom de risicoklasse-indeling, de knelpunten en de oplossingsrichtingen.

Wij vertegenwoordigen gezamenlijk circa 140 asbestverwijdering- en sloopbedrijven.

Inleiding: risicoklasse-indeling bij asbestverwijdering

- Volgens het Arbobesluit wordt een asbestbron door middel van de asbestinventarisatie ingedeeld in een risicoklasse. De risicoklasse-indeling vindt plaats volgens het Certificatieschema Asbest en op grond daarvan via SMART (Stoffenmanager Asbest), dan wel op grond van een validatieonderzoek volgens SCi-547 of SCi-548 of een aantoonbaar gelijkwaardige methode.
- Uit de risicoklasse volgt in welk regime de sanering moet plaatsvinden. In risicoklasse 2(A) dient de sanering te worden uitgevoerd door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf en door gecertificeerde personen, dient te worden voldaan aan de eisen uit het Certificatieschema Asbest, geldt een streng controle- en sanctiebeleid en vindt een onafhankelijke eindbeoordeling plaats na afronding van de sanering. In risicoklasse 1 gelden alleen de algemene eisen in het Arbobesluit.
- Gezien het belang van de risicoklasse-indeling en de grote gevolgen voor de wijze van uitvoering van de sanering, dient deze plaats te vinden volgens één wettelijk voorgeschreven en robuust werkend systeem. Dat is sinds jaar en dag SMART, in beheer van Ascet en TNO.
- Als gevolg van diverse ontwikkelingen is de status van SMART onduidelijk. Dat is zeer onwenselijk, vanuit het oogpunt van de borging van veilig en gezond werken en omwille van de rechtsgelijkheid en rechtszekerheid voor onze bedrijven. Het is voor een gelijk speelveld, waarbinnen eerlijk, veilig en gezond gewerkt wordt, immers cruciaal dat geen discussie bestaat over de risicoklasse waarin moet worden gewerkt en dat er ook niet kan worden 'gewinkeld' in systemen voor het bepalen van de risicoklasse.

Onduidelijkheid over en ongelijkheid door alternatieve systemen risicoklasse-indeling

- Door de Nederlandse Asbest Associatie (dNAA) is een eigen systeem van risicoklasse-indeling ontwikkeld met protocollen voor de toe te passen verwijderingmethode. Alleen bedrijven die zijn aangesloten bij dNAA (de voorwaarden zijn niet bekend) mogen deze protocollen toepassen. dNAA heeft ook voorzien in een eigen vorm van toezicht.
- Door asbestbronnen volgens de werkwijze van dNAA in te delen in risicoklasse 1, onttrekt de verwijdering zich aan de wettelijke eisen voor risicoklasse 2. Bedrijven die samenwerken met dNAA passen bijvoorbeeld niet de werkmethode met een containment toe en er wordt geen onafhankelijke eindbeoordeling uitgevoerd. Er is geen onafhankelijke controle door de certificatie-instelling en het strenge sanctiebeleid is niet van toepassing.
- Wij vragen al sinds medio vorig jaar bij het Ministerie van SZW, bij Inspectie SZW en bij Ascet aandacht voor deze situatie. Wij hebben meermaals aan Ministerie en Inspectie gevraagd om ons te berichten of de werkwijze van dNAA voldoet aan de wet, en zo niet, of er handhavend wordt opgetreden en wat de status daarvan is. Wij krijgen hierop geen antwoord.

- Medio april jl. hebben wij kennisgenomen van een uitspraak van de Rechtbank Limburg in voorlopige voorziening en bodemzaak (AWB-19_593en19_592) ter zake deze kwestie. Aan de orde is een onvoorwaardelijke schorsing van het certificaat van een asbestverwijderingsbedrijf die de dNAA protocollen toepast. De uitspraak van de Rechtbank wordt als volgt samengevat:

Eiseres, een asbestsaneringsbedrijf, heeft saneringswerkzaamheden uitgevoerd volgens een dNAA-protocol. Zij heeft de werkzaamheden uitgevoerd in risicoklasse 1, terwijl de werkzaamheden zijn geïnventariseerd als werkzaamheden die vallen in risicoklasse 2 respectievelijk 2A. Door het protocol te volgen heeft eiseres niet voldaan aan wet- en regelgeving.

De Rechtbank zegt kortweg dat het Certificatieschema Asbest, ook waar het gaat om de risicoklasse-indeling, dwingendrechtelijk moet worden toegepast.

- Inmiddels is er ook een uitspraak (201903079/2/A3) van de Afdeling Bestuursrechtspaar van de Raad van State naar aanleiding van een voorlopige voorziening die was aangevraagd door het asbestverwijderingsbedrijf. De Afdeling heeft het verzoek afgewezen en bevestigd daarmee voorlopig de uitspraak van de Rechtbank.
- Er is nu in meerdere instanties (bezwaar, voorlopige voorziening en beroep Rechtbank en voorlopige voorziening Afdeling) vastgesteld dat de werkwijze van dNAA in strijd is met de wet. dNAA communiceert ondertussen dat de uitspraak niet klopt en achterhaald is sinds april jl. en dat door dNAA wordt gewerkt aan een volwaardig alternatief voor Ascet. De argumenten zijn niet overtuigend, maar de onduidelijkheid en onzekerheid in de branche wordt alleen maar groter.
- Wij vinden het dan ook zeer opmerkelijk dat ons het bericht bereikt dat TUV, als door de Minister van SZW aangewezen certificatie-instelling, de onvoorwaardelijke schorsing kennelijk niet effectueert. Dat terwijl bedrijven die zich conformeren aan de certificatie-eisen bij enkele afwijkingen op een project of in een periode van een jaar wel onvoorwaardelijk worden geschorst.
- Zoals uit de rechterlijke uitspraken blijkt is jegens het betrokken asbestverwijderingsbedrijf door Inspectie SZW een boeterapport opgesteld. Het is hierom dat wij ons verzoek aan Inspectie SZW herhalen om aan te geven op welke wijze daadwerkelijk handhavend is / wordt opgetreden in situaties waarin ter zake de risicoklasse-indeling wordt afgeweken van het Certificatieschema.

Pilot asbesthoudende vensterbaken Aedes

- Een andere kwestie die speelt omtrent de risicoklasse-indeling is de verwijdering van asbesthoudende vensterbanken. Sinds september 2018 vragen wij hiervoor met klem de aandacht van Ministerie, Inspectie en Ascet.
- In september 2018 is door het Ministerie van SZW verzocht aan Ascet om de risicoklasse voor asbesthoudende vensterbanken aan te passen. Ascet heeft dat niet gedaan, omdat er geen validatierapport volgens de daarvoor geldende regels en procedures is overgelegd en omdat er geen onafhankelijke en adequate borging van veilig en gezond werken is voorzien.

- Eind 2018 heeft het Ministerie van SZW aan ons toegezegd om een pilot te starten naar de werkmethode voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken met behoud van de borging van veilig en gezond werken. Helaas heeft het Ministerie zonder opgave van reden afgezien van deze pilot, dan wel met als reden dat Aedes als vertegenwoordiger van woningcorporaties deze pilot niet wilde.
- Vervolgens is Aedes op eigen gezag een pilot gestart, waarmee vensterbanken in risicoklasse 1 worden weggehaald. Deze pilot is alleen toegankelijk via leden van Aedes. Een onafhankelijke borging van veilig en gezond werken ontbreekt. Onduidelijk is of de pilot conform de wet is. Naar ons oordeel niet, althans dat kan worden opgemaakt uit de bovengenoemde rechterlijke uitspraken. Bovendien wordt door partijen als Aedes beweerd dat de procedures binnen Ascert kennelijk niet transparant zijn. De wijze waarop de Aedes pilot wordt uitgevoerd, voltrekt zich helemaal buiten het zicht van de Ascert *governance*.
- Wij hebben hierover vragen gesteld aan het Ministerie van SZW en Inspectie SZW, maar echte antwoorden worden niet gegeven en een oplossing voor de door ons geschetste problemen is niet in zicht.
- Ondertussen is er in de branche onzekerheid. Gecertificeerde bedrijven worden gevraagd om mee te werken aan de Aedes pilot, maar voor deze bedrijven is onduidelijk en (rechts)onzeker of dit wel is toegestaan. Bedrijven kunnen en willen niet het risico lopen dat er door de certificatie-instelling afwijkingen worden geconstateerd die leiden tot strenge sancties.
- Er is ook sprake van rechtsongelijkheid. Daar doet zich nog een extra punt voor, namelijk dat gecertificeerde bedrijven die meewerken aan dit soort pilots de risico's op controle, handhaving en strenge sancties veel groter is dan voor niet-gecertificeerde bedrijven. Zie de voornoemde punten inzake dNAA. Dat is de wereld op z'n kop en aan niemand uit te leggen.

Evaluatie certificatiestelsel invoering Validatie en Innovatie Punt Asbest (het VIP)

- Ondertussen wordt door het Ministerie van SZW gewerkt aan de aanpassing van het Certificatiestelsel Asbest naar aanleiding van de brief aan de Tweede Kamer in september 2018.
- Alle focus lijkt te liggen op het instellen en aan de slag zetten van een Validatie en Innovatie Punt Asbest (hierna: VIP) door RIVM. Wat nu feitelijk de probleemstelling, doelstelling en taakstelling is voor de instelling van het VIP is ons nog niet duidelijk en de haast om dit te regelen lijkt vooral ingegeven door druk vanuit politiek en enkele belanghebbende partijen.
- Wij pleiten al lang voor het aanpassen van de systematiek van risicoklasse-indeling. Het gaat daarbij echter niet alleen om de blootstelling(gegevens), maar vooral ook om de vraag wanneer welke vormen van borging van veilig en gezond werken nodig is. Dat vereist onder andere ook een aanpassing van het Arbobesluit, maar de plannen van SZW ter zake zijn nog onbekend terwijl duidelijkheid nodig is om het VIP in oprichting op haar merites te kunnen beoordelen.

- Helaas is nog steeds onduidelijk wat op het punt van de borging van veilig en gezond werken in relatie tot de huidige risicoklasse-indeling nu echt de visie is van de Staatssecretaris. Het VIP moet voor de zomer operationeel zijn, maar een goed kader om te beoordelen welke borging wordt toegepast lijkt voordien niet beschikbaar.
- Ondertussen bestaat het risico van een lappendeken aan werkwijzen, protocollen en borgingsinstrumenten. Initiatieven die door bepaalde marktpartijen worden genomen zijn vooral bedoeld om zich te onttrekken aan het wettelijke systeem. Een zuiver beeld van werkelijke innovaties ontbreekt bij SZW.
- Wij pleiten voor een samenhangende en programmatische aanpak van de actiepunten uit de Kamerbrief van september 2018, gebaseerd op een duidelijke, concrete en samenhangende visie. Dat komt onvoldoende van de grond. Concreet inzicht in deze samenhangende visie is echter wel nodig om als stakeholders bijvoorbeeld de instelling van een VIP op haar merites te beoordelen.
- De programmatische aanpak dient voorts transparant te zijn. In dat kader stoort het ons dat het er op lijkt dat bij sommige zaken stakeholders (opdrachtgevers en branche) door SZW wel worden betrokken (zoals VIP), maar bij andere projecten zoals de ontwikkeling van een 'Risico Gestuurd Instrument (door TNO) kennelijk (nog) niet.
- Tot nog toe steunen wij het stelsel van wettelijk verplichte certificatie in de asbestverwijdering, mits er knelpunten worden weggenomen en verbeteringen worden doorgevoerd. Het draagvlak neemt in onze achterban echter zienderogen af en er zijn steeds meer kritische vragen uit onze achterban over onze participatie in dit stelsel. Hierop hebben wij u meermaals gewezen.
- In dat geval is ook opmerkelijk dat ons voorstel om in het Certificatieschema Asbest een specifieke werkmethode voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken op te nemen nog steeds niet is overgenomen, terwijl daarmee juist is aangetoond dat er binnen het bestaande stelsel een risicogestuurde aanpak kan worden verankerd (veilig en gezond werken met kostenvoordelen).

Verzoek / vragen

Wij roepen uw partijen op tot het volgende.

Ministerie en Inspectie van SZW

- Schep snel duidelijkheid over de huidige situatie.
- Is het toepassen van alternatieve systemen van RK-indeling, gekoppeld aan eigen werkprotocollen en toezichtvormen, toegestaan?
- Zo ja, communiceer dat duidelijk. Dan kunnen dergelijke initiatieven ook door andere partijen worden nagevolgd.
- Zo nee, spreek dat uit en treedt snel handhavend op tegen dergelijke situaties.
- Concreet: maak duidelijk hoe het zit met de werkwijze van dNAA en de pilot van Aedes.

Ascert

- Treedt in overleg met de certificerende instellingen en bepaal en communiceer het beleid over hoe wordt omgegaan met de werkwijze van dNAA en de pilot van Aedes.
- Treedt in overleg met SZW met het verzoek om snel in het Certificatieschema Asbest te regelen dat de voorgestelde werkmethode voor asbesthoudende vensterbanken mag worden toegepast, dan wel neem het initiatief om akkoord te krijgen om dit eerst bij wijze van pilot binnen het Certificatieschema Asbest op te pakken.

Ministerie van SZW

- Communiceer een duidelijke visie over hoe u aankijkt tegen het systeem van de borging van eerlijk, veilig en gezond werken.
- Maak onderscheid in enerzijds de blootstelling (boven en onder de grenswaarde) en anderzijds de borging. Introduceer twee (zoals nu het geval is) of enkele arrangementen / regimes van borging en voorkom dat er een lappendeken van protocollen en borgingswijzen ontstaat.
- Spreek uit dat de selectie van het toepasselijke borgingsregime (nu via de RK klasse) volgens één wettelijk voorgeschreven systeem zal (blijven) plaatsvinden.
- Zorg voor een samenhangende en programmatische aanpak van de actiepunten uit de Kamerbrief van september 2018, gebaseerd op een duidelijke, concrete en samenhangende visie. Betrek partijen bij al de lopende zaken in dit proces en doe dat tijdig en transparant.

Wij zien uw reacties naar aanleiding van deze brief en bovenstaande verzoeken graag spoedig tegemoet. Gezien de situatie in ons werkveld dringen wij er bij u op aan om voor 1 juli 2019 met een reactie te komen.

Met vriendelijke groet,

K. de Groot
VERAS

C. Lagerwey
VVTB